УДК 811.111–047.37:159.942.5
DOI https://doi.org/10.26661/2414-1135-2026-103-31

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

СТАН ТРИВОГИ В МОВНОМУ ТА ПСИХОЛОГІЧНОМУ РАКУРСАХ: НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Харкевич Г. І.
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов та перекладу
Волинський національний університет імені Лесі Українки
просп. Волі, 13, Луцьк, Україна
orcid.org/0000-0001-6681-5251
kharkevych.halyna@vnu.edu.ua

Ключові слова: *ситуативна тривога, тривожність, психологічний феномен, лексична репрезентація, лексема, семантика.*

У дослідженні розглянуто два різновиди тривоги: ситуативна – емоційний стан, що виникає під впливом переважно зовнішніх чинників і є відносно швидкоплинним; тривожність – як наслідок внутрішніх подразників, психічний стан, що виступає як довготривалий.

Психологічний зміст стану тривоги визначають: зовнішні і внутрішні емоціогенні чинники; безпосередня та опосередкована оцінки небезпечної ситуації; власне ситуативна тривога та механізми психологічного захисту; явища тривожного ряду; можливість подолання тривоги або збереження контролю над нею; втрата контролю над тривогою, що призводить до її перетворень в інші емоційні стани чи до активації тривожності як риси особистості.

Лексична репрезентація поняття тривоги (anxiety) в сучасній англійській мові дозволяє виявити цілий спектр лексем, що стоять за цим поняттям: погане передчуття (*apprehension*, *foreboding*), нервозність (*nervousness*), занепокоєння (*solicitude*, *trouble*, *worry*, *uneasiness*), напруження (*stress*, *strain*, *tension*), небезпека (*danger*), жах (*dread*), страх (*fear*), порушення душевного спокою (*disturbance of mind*), сумніви (*uncertainty*), рухове збудження (*agitation*), біда (*misfortune*).

Більшість складників психологічного змісту стану тривоги отримує своє диференційоване позначення в лексиці сучасної англійської мови. Так, зовнішні та внутрішні чинники виникнення тривоги співвідносяться з лексемами *cause*, *threat*, *danger*, етап безпосередньої оцінки ситуації позначається іменником *uncertainty*, відчуттю внутрішньої напруги відповідає лексема *foreboding*, роздратованості – *agitation, fretting*, *disquietude*, переживанню невизначеної загрози – *bother*, *concern*, *solicitude*, *trouble*, *worry*, *uneasiness*, зародженню страху – *dread*, *dismay*, *apprehension*, *fearfulness*, *misgiving*, невідворотності катастрофи, що насувається, – *alarm*, тривожно-боязкому збудженню – *anguish*, *distress of mind*, *eagerness*, *nervousness*.

З іншого боку, деякі з етапів розвитку тривоги, зокрема подолання тривоги, опосередкована оцінка емоціогенної ситуації та механізми психологічного захисту, не мають сталих відповідників у лексичній системі англійської мови. Водночас в англійській мові отримують свою лексичну репрезентацію таке супровідне до тривоги явище, як *бажання* (desire, strong wish) до активних дій, та її ймовірні негативні наслідки – *біда* (misfortune), *страждання* (affliction) і *ушкодження* (harm).

STATE OF ANXIETY IN LINGUISTIC AND PSYCHOLOGICAL PERSPECTIVES: BASED ON THE ENGLISH LANGUAGE

Kharkevych H. I.
Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages and Translation
Lesya Ukrainka Volyn National University
Voli Ave., 13, Lutsk, Ukraine
orcid.org/0000-0001-6681-5251
kharkevych.halyna@vnu.edu.ua

Key words: *state anxiety, trait anxiety, psychological phenomenon, lexical representation, lexeme, semantics.*

The study examines two types of anxiety: state anxiety, an emotional state caused mostly by external factors that is relatively short-term; and trait anxiety, resulting from internal triggers, which acts as a long-term mental state.
The psychological content of the state of anxiety is determined by: external and internal emotiogenic factors; direct and indirect assessments of a dangerous situation; situational anxiety itself and psychological defense mechanisms; phenomena of the anxiety series; the ability to overcome anxiety or maintain control over it; loss of control over anxiety, leading to its transformation into other emotional states or to the activation of anxiety as a personality trait.
The lexical representation of the concept of anxiety in modern English reveals a whole spectrum of lexemes standing behind this concept: *apprehension*, *foreboding*, *nervousness*, *solicitude*, *trouble*, *worry*, *uneasiness*, *stress*, *strain*, *tension*, *danger*, *dread*, *fear*, *disturbance of mind*, *uncertainty*, *agitation*, and *misfortune*.
Most components of the psychological content of the state of anxiety receive their differentiated designation in the vocabulary of the modern English language. Thus, external and internal factors of the emergence of anxiety correlate with the lexemes *cause*, *threat*, *danger*; the stage of direct evaluation of the situation is designated by the noun *uncertainty*; the feeling of internal tension corresponds to the lexeme *foreboding*; irritability – *agitation*, *fretting*, *disquietude*; the experience of an indefinite threat – *bother*, *concern*, *solicitude*, *trouble*, *worry*, *uneasiness*; the genesis of fear – *dread*, *dismay*, *apprehension*, *fearfulness*, *misgiving*; the inevitability of an impending catastrophe – *alarm*; and the anxiously timid excitement – *anguish*, *distress of mind*, *eagerness*, *nervousness*.
On the other hand, some stages of anxiety development, particularly overcoming anxiety, the mediated appraisal of an emotiogenic situation, and psychological defense mechanisms have no fixed equivalents in the lexical system of the English language. At the same time, such accompanying phenomena of anxiety as the *desire* (strong wish) for active action, as well as its probable negative consequences – *misfortune*, *affliction*, and *harm* – receive lexical representation in English.

Постановка проблеми. Сучасний антропоцентричний підхід у гуманітарних науках спонукає до комплексного вивчення внутрішнього світу людини, де особливе місце посідають емоційні стани. Серед розмаїття людських переживань тривога (anxiety) є одним із найпоширеніших і водночас найскладніших феноменів. Вона впливає на когнітивні процеси, поведінку та знаходить безпосереднє відображення у мові.

Дослідження тривоги у межах психолінгвістики, когнітивної лінгвістики та лінгвокультурології дозволяє експлікувати не лише суб'єктивні механізми переживання цього стану, а й способи його вербалізації в окремо взятому лінгвокультурному просторі. Англійська мова як глобальний засіб комунікації володіє потужним інструментарієм для вербалізації цього емоційного стану.

Стан тривоги як складний психологічний феномен привертає увагу науковців різних галузей. Ініціатива в постановці питання про причини, характер та перебіг тривоги належить психологам, які наголошують на невизначеності й багато-

плановості цього явища, що ускладнює вивчення засобів його вербалізації у мові.

Водночас існують лише фрагментарні лінгвістичні розвідки зазначеної проблематики. Зокрема, мовний аспект тривоги розглядався під час аналізу концепту ANGST (із нім. *страх*) через зіставлення лексики німецької й англійської мов, у тому числі з погляду прагматики [Wierzbicka, 1999]. Окремих аспектів концептуалізації та вербалізації тривоги торкалися вітчизняні англісти, досліджуючи структуру номінативного простору концепту СТРАХ [Борисов, 2005], вивчаючи особливості вербалізації концепту КОХАННЯ [Огаркова, 2005], а також розглядаючи особливості вербалізації концепту ANXIETY неологізмами сучасної англійської мови [Жулінська, 2023]. Різноманітність теоретичних тлумачень тривоги та постійна увага науковців до вивчення емоцій сприяють висвітленню нових перспектив у розгляді широкого спектра емоційних явищ, до яких належить і тривога.

Мета і завдання дослідження. Метою цієї роботи є всебічний аналіз феномену тривоги в мовному та психологічному ракурсах через розкриття лексико-семантичних особливостей його реалізації в сучасній англійській мові.

Досягнення сформульованої вище мети дослідження передбачає виконання таких завдань:

– висвітлити релевантні для мовної репрезентації психологічні особливості стану тривоги;

– розкрити особливості лексичної репрезентації поняття тривоги в сучасній англійській мові та з'ясувати закономірності її кореляції з психологічними особливостями цього стану.

Об'єктом дослідження є тривога як мовний і психологічний феномен. **Предметом** проведеної наукової розвідки є психологічні тлумачення тривоги та лексичний потенціал вербалізації тривоги (anxiety) в сучасній англійській мові.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних лінгвістичних дослідженнях емоцій існує декілька підходів до їх моделювання, що різняться акцентуванням статичного або динамічного аспектів осмислення цих емоційних явищ. Якщо на перший план виходить репрезентація емоцій у статиці, ці явища моделюються як: семантичні пропозиції, що будуються на основі семантичних примітивів [Wierzbicka, 1992], або метафоричні чи метонімічні концептуальні моделі [Kövecses, 2000; Lakoff, 1980].

У випадку, коли на перший план виходить динамічний аспект емоцій у ракурсі їх виникнення і поетапного розгортання, тоді ці емоційні явища моделюються як прототипові сценарії або ситуації, що складаються з декількох фаз. Наприклад, гнів в англійській мові описується, як така послідовність подій: 1) причина гніву (cause of anger), 2) наявність гніву (anger exists), 3) спроба контролю гніву (attempt at controlling anger), 4) втрата контролю над гнівом (loss of control over anger), 5) наслідки гніву (retribution) [Kövecses, 2000, p. 143–144].

У нашій роботі ми застосовуємо динамічний підхід при відтворені лінгвопсихологічного змісту стану тривоги. Лінгвопсихологічний зміст тривоги відтворений на основі аналізу психологічної літератури, уточнений та конкретизований мовним змістом поняття тривоги, як воно відбивається у лексичних репрезентаціях, представлених у тлумачних словниках сучасної англійської мови.

І. Психологічний зміст стану тривоги. У психологічній науці тривогу традиційно диференціюють від страху. Якщо страх (fear) є реакцією на конкретну, реальну загрозу, то тривога (anxiety) зазвичай орієнтована на майбутнє, є дифузною, безпредметною та пов'язаною з очікуванням невизначеної небезпеки [Anxiety].

Згідно з класичною концепцією Чарльза Спілбергера, тривогу слід розглядати у двох вимірах: ситуативна тривога, особистісна тривожність. Ситуативна тривога – це тимчасовий емоційний стан, що характеризується суб'єктивним відчуттям напруги, хвилювання та активацією вегетативної нервової системи у відповідь на стресовий стимул. Особистісна тривожність: відносно стійка індивідуальна характеристика, що відображає схильність людини сприймати широке коло ситуацій як загрозливі й реагувати на них станом тривоги [Spielberger, 1983].

З когнітивного погляду, тривога є результатом дисфункціональної обробки інформації. Мозок тривожної особистості схильний до катастрофізації та вибіркового сприйняття негативних сигналів. Людина потрапляє в замкнене коло негативних думок, які запускають низку фізіологічних та поведінкових реакцій [Clarck & Beck, 2023].

З огляду на вище зазначену диференціацію доцільно розмежовувати *ситуативну тривогу* і *тривожність* як рису особистості. *Ситуативна тривога* є реакцією на зовнішню стресову емоціогенну ситуацію, на небезпеку ззовні, коли людина може визначити ту чи іншу загрозу щодо себе або свого оточення. *Тривожність* розуміється як індивідуальна психологічна особливість, генетична вразливість, схильність людини до інтенсивних та тривалих переживань стану тривоги [Харкевич, 2012, с. 21]. Вираження тих чи інших рис особистості і сила їх вияву інтегровані в психічному стані людини. Ці два види тривоги характеризуються певною симптоматикою, що варіюється у залежності від інтенсивності цього стану і виражається, зокрема, у тремтінні тіла, сухості у роті, потовиділенні, змінах у серцебитті, роботі шлунка, розумовій діяльності [Sheehan, 1990, p. 8–9].

Каталізатором виникнення та розвитку ситуативної тривоги, її перетворень в інші емоційні стани або появи тих чи інших психічних розладів, виступають внутрішні й зовнішні чинники. До *внутрішніх*, генетично закладених, *чинників* тривоги відносять біологічні фактори і психологічні передумови, які пов'язані з появою різних фобій та стресом, що викликані не зовнішніми емоціогенними факторами, а виникають на основі особистісних конфліктів [Sheehan, 1990, p. 80].

Поряд з внутрішніми чинниками виникнення та розвитку ситуативної тривоги, її психологічний зміст визначають і *зовнішні чинники*, що мають емоціогенний характер. Ситуативний стан тривоги може виникати під впливом навколишнього середовища, при загрозі отримання фізичної травми, в нових і незнайомих умовах, при небезпеці втрати засобів існування у майбутньому, при неочікуваних обставинах [Anxiety]. Внутрішні і зовнішні чинники виникнення стану тривоги є взаємопов'язаними. Так, зовнішні чинники посилюють особистісні протиріччя, що лежать в основі ситуативної тривоги, яка, у свою чергу, впливає на спроможність людини контролювати свій емоційний стан.

Відтворимо послідовність розвитку ситуативної тривоги. Маючи підтвердження у зовнішніх подіях, тривога передбачає щось неприємне, загрозливе і сигналізує про це індивіду. У результаті *безпосередньої оцінки* людиною зовнішніх і внутрішніх чинників емоціогенної ситуації виникає *ситуативний* стан тривоги, що послідовно, за ступенем збільшення інтенсивності проходить шість стадій розвитку, які характеризуються такими явищами, як: відчуття внутрішньої напруги, роздратованість, переживання невизначеної загрози, зародження страху, відчуття невідворотності катастрофи, що насувається, тривожно-боязке збудження [Харкевич, 2012, с. 22–25]. Ці стадії співвідносяться з внутрішніми і зовнішніми фізіологічними реакціями людини, а також у випадку підсилення цього емоційного стану – з активацією тривожності, яка може переходити у хворобливий психічний стан, що характеризується домінуванням різних фобій.

Характеризуючи явища тривожного ряду, що супроводжують ситуативну тривогу, слід відзначити, що найменша інтенсивність притаманна такому її складнику, як відчуттю *внутрішнього напруження*, яке проявляється у переживаннях дискомфорту. Внутрішня напруга сигналізує лише про наближення тривоги, що відбивається у внутрішніх фізіологічних змінах в організмі людини, зокрема у зміні температури тіла, онімінні губ тощо.

Більш інтенсивною є друга стадія розвитку тривоги, а саме, поява *роздратованості*, яка проявляється через недиференційовані поведінкові реакції (нервові, метушливі, тривожні рухи), що свідчать про зростаюче емоційне збудження і є непомітними для самої людини.

Наступна за інтенсивністю стадія тривоги пов'язана з появою у людини емоційного переживання *невизначеної загрози*, що активізує її розумову діяльність, а в психофізіологічному плані проявляється як відчуття тремтіння в різних частинах тіла, зокрема в грудях, яке супроводжується сомато-вегетативними розладами [Харкевич, 2012, с. 24].

Далі у процесі інтенсифікації тривоги з'являється елемент *страху*, коли людина конкретизує для себе раніше невизначену загрозу, хоча об'єкти, які пов'язуються зі страхом, необов'язково є дійсно небезпечними. Посилення стану тривоги супроводжується енергетичною мобілізацією організму до майбутньої діяльності, під час якої увага звужується і концентрується на чомусь одному, з'являються нав'язливі думки і переживання.

Ці нав'язливі думки й переживання провокують виникнення у людини відчуття *невідворотності катастрофи*, що насувається. У свідомості індивіда емоційне починає переважати над інтелектуальним, що призводить до думки про неможливість уникнути небезпеки, навіть якщо вона пов'язана з конкретним емоціогенним фактором [Харкевич, 2012, с. 24].

Нарешті з'являється *тривожно-боязке збудження*, яке проявляється у нервозності, панічному пошуку людиною допомоги разом із виявами ворожості до оточення. Усе це супроводжується відчуттям необхідності у руховій розрядці.

Останні зі згаданих явищ тривожного ряду підштовхують людину до більш раціональної, опосередкованої оцінки небезпечної ситуації. Здійснення *опосередкованої оцінки* емоціогенної ситуації людиною тягне за собою можливу переоцінку цієї ситуації, за якої спрацьовують *механізми психологічного захисту* (придушення стану тривоги, його заперечення, уникнення), які виводять індивіда з ситуації, що викликає тривогу, зменшуючи відчуття цього стану, підсилюючи його контроль над ним та сприяючи його подоланню [Spielberger, 1983].

У випадку, коли механізми психологічного захисту не спрацьовують, людина *втрачає контроль* над станом тривоги, який виник у неї ситуативно, і це призводить: до можливих перетворень тривоги в інші емоційні стани (страх, жах, гнів) або до активації тривожності як риси особистості [Харкевич, 2012, с. 25].

Послідовність розвитку ситуативної тривоги, відбивається у лексиці сучасної англійської мови, доповнюючись і розширюючись за рахунок мов-

ного змісту поняття тривоги, що ми й з'ясовуємо детальніше.

ІІ. Лексична репрезентація поняття тривоги в сучасній англійській мові. За даними словникових статей прямою номінацією стану тривоги в сучасній англійській мові є іменник *anxiety* [AHCD, 1993; CCELD, 1991; LDCE, 2000; OALDCE, 2004]. Для виявлення семантичних компонентів, що складають значення згаданої лексеми, звернемося до тлумачних словників.

Семантична структура цієї лексеми включає три значення: 1) стан неспокою і поганого передчуття – "a state of uneasiness and apprehension"; 2) стан сильного, часто блокувального поганого передчуття, невизначеності чи страху, викликаного передчуттям чогось загрозливого – "a state of intense, often disabling apprehension, uncertainty, and fear caused by the anticipation of something threatening"; 3) нестерпне бажання діяти, рухове збудження – "eager, often agitated desire" [AHCD, 1993, p. 61].

Порівнюючи три значення лексеми *anxiety*, як вони представлені в різних словниках, ми виявили низку семантичних компонентів, які можна вважати ключовими для лексичної репрезентації поняття тривоги в сучасній англійській мові, зокрема: 1) власне тривоги – *погане передчуття* (apprehension, foreboding), *нервозність* (nervousness), *занепокоєння* (solicitude, worry, uneasiness), *напруження* (stress, strain, tension); 2) чинників стану тривоги – *причина* (cause), *небезпека* (danger), *загроза* (threat); 3) супровідних явищ – *невпевненість, сумніви* (uncertainty), *порушення душевного спокою* (distress / disturbance of mind), *рухове збудження* (agitation), *жагуче бажання* (desire), *сильне внутрішнє бажання/ збудження* (strong wish, eagerness); 4) ступеню емоційного збудження – *інтенсивність* (intensity), *стримана*, *пригнічена емоція* (repressed emotion); 5) негативних наслідків тривоги – *біда* (misfortune), *страждання* (affliction), *ушкодження* (harm) 6) переходу тривоги в інші емоційні стани – *жах* (dread), *страх* (fear).

Виокремлені семантичні компоненти лексеми *anxiety* частково корелюють з іншими іменниками, які використовуються в англійській мові для позначення тривоги: *alarm*, *apprehension*, *bother*, *dread*, *foreboding*, *nervousness* etc.

Виділені з синонімічних словників одиниці первинного означування тривоги, подані в алфавітному порядку: *agitation* «збудження», *alarm* «паніка», *anguish* «мука», *apprehension* «побоювання», *bother* «турбота», *concern* «занепокоєння», *disquietude* «стурбованість», *dismay* «розгубленість», *dread* «страх», *fearfulness* «страх», *foreboding* «погане передчуття», *fretting* «роздратування», *misgiving* «побоювання», *nervousness* «нервозність», *solicitude* «турбота», *trouble*, *worry*, *uneasiness* «занепокоєння», групуються нами навколо базової лексеми *anxiety* (тривога). Ці іменники доповнюють картину емоційних переживань тривоги, відображену в словникових статтях, за рахунок таких понять, як: *паніка*, *мука*, *турбота*, *занепокоєння*, *стурбованість*, *розгубленість*, *роздратування*, *побоювання*, відбиваючи тією чи іншою мірою особливості ситуативної тривоги та тривожності як риси особистості.

Для отримання повнішої картини стану тривоги, як він репрезентується у свідомості носіїв сучасної англійської мови, зіставляємо мовний зміст сукупності одиниць первинного означування тривоги з психологічним змістом цього стану.

Це зіставлення свідчить про те, що семантика виокремлених іменників на позначення тривоги в сучасній англійській мові корелює зі складниками психологічного змісту стану тривоги [Харкевич, 2012, с. 29]. Так, лексеми *cause*, *danger*, *threat* характеризують зовнішні і внутрішні чинники виникнення тривоги, а іменник *uncertainty* – етап безпосередньої оцінки емоціогенної ситуації. Стан тривоги, що представлений явищами тривожного ряду, репрезентується лексемами: *foreboding* – внутрішня напруга, *agitation*, *disquietude*, *fretting* – роздратованість, *bother*, *concern*, *solicitude*, *stress*, *strain*, *tension*, *trouble*, *worry*, *uneasiness* – власне тривога (переживання невизначеної загрози), *apprehension*, *dread*, *dismay*, *fearfulness*, *misgiving* – зародження страху, *alarm* – невідворотність катастрофи, що насувається, *anguish*, *distress of mind*, *eagerness*, *nervousness* – тривожно-боязке збудження. Іменники *alarm*, *anguish*, *apprehension*, *dread*, *dismay*, *fearfulness*, *misgiving*, *distress/ disturbance of mind*, *eagerness*, *nervousness* можуть також характеризувати певні перетворення стану тривоги, зокрема у страх, жах, паніку, і вияви тривожності. Етап збереження контролю над тривогою співвідноситься з позначенням пригніченої емоції (*repressed emotion*), втрата контролю над цим станом асоціюється зі словосполученням *disabling apprehension* (блокувальне погане передчуття), а інтенсивність емоційного процесу з семантичним компонентом '*intensity*'.

Поряд зі збігами, між психологічною і лексичною репрезентацією поняття тривоги, було виявлено певні розбіжності, які, з одного боку, стосуються того, що психологічний зміст стану тривоги не відбиває такого супровідного явища, як *бажання* (desire, wish) до активних дій, а також ймовірні негативні наслідки тривоги – *біда* (misfortune), *страждання* (affliction) і *ушкодження* (harm).

З іншого боку, деякі з етапів розвитку тривоги, зокрема подолання тривоги, опосередкована оцінка емоціогенної ситуації та механізми психологічного захисту не мають сталих відповідників у лексичній системі англійській мові. На нашу думку, це пояснюється тим, що зазначені етапи стану тривоги є непередбачуваними, а тому немає конкретних показників їх розвитку і можлива та чи інша варіативність у їх лексичній репрезентації.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Досліджений психологічний зміст стану тривоги свідчить про багатокомпонентність цього емоційного явища, яке включає два різновиди тривоги: ситуативну тривогу та тривожність як рису особистості. Стан тривоги, виникнувши в результаті внутрішніх і зовнішніх чинників, унаслідок безпосередньої і опосередкованої оцінок небезпечної ситуації, постає як усвідомлений або неусвідомлений емоційний стан, що характеризується певними емоційними переживаннями та внутрішніми і зовнішніми фізіологічними змінами, що варіюють залежно від інтенсивності тривоги.

Семантичні компоненти, що входять до семантичної структури одиниць первинного означування тривоги, у своїй сукупності дають уявлення про емоційний та психічний стан людини, її розумову діяльність і поведінкові реакції, пов'язані з переживанням тривоги. У своєму мовному вираженні стан тривоги постає як відображення душевного неспокою людини (*distress*/*disturbance of mind*), її збудження (*agitation*), бажання до активних дій (*desire*, *eagerness*, *strong wish*), що супроводжуються її знервованістю (*nervousness*), занепокоєнням (*solicitude*, *worry*, *uneasiness*), напруженням (*stress*, *strain*, *tension*), поганим передчуттям (*apprehension*, *foreboding*), відчуттями небезпеки (*danger*) і страху (*fear*, *dread*), а також переживаннями страждання (*affliction*), мук (*anguish*) і шкоди (*harm*). Специфічні відчуття та почуття людини, яка зазнає стану тривоги, виражаються у її жестах, міміці та поведінкових діях, що сукупно вербалізуються у мові.

Перспективним надалі видається дослідження специфічних маркерів тривоги, за допомогою яких англомовні користувачі вербалізують панічні атаки та тривожні розлади в інтернет-просторі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борисов О. О. Мовні засоби вираження емоційного концепту СТРАХ: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі сучасної англомовної художньої прози): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.04. Донецьк, 2005. 20 с.
2. Жулінська М. О. Вербалізація концепту ANXIETY неологізмами сучасної англійської мови. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. *Сер. Філологія*. 2023. № 60. Т. 1. С. 44–47. DOI https://doi.org/10.32841/2409-1154.2023.60.1.10
3. Огаркова Г. А. Вербалізація концепту *кохання* в сучасній англійській мові: когнітивний та дискурсивний аспекти: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2005. 221 с.
4. Харкевич Г. І. Стан тривоги в контексті художньої семантики: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2012. 136 с.
5. Anxiety. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Anxiety (Last accessed: 05.07.2026).
6. Clarck D. A., Beck A. T. Anxiety and Worry: The Cognitive Behavioral Solution. New York: Guilford Press, 2023. 355 p.
7. Collins Cobuild English Language Dictionary (CCELD). London: Harper Collins Publishers, 1991. 1704 p.
8. Kövecses Z. Metaphor and Emotion: Language, Culture, and Body in Human Feeling. Cambridge: Cambridge University Press, 2000. 215 p.
9. Lakoff G., Johnson M. Metaphor We Live By. Chicago: The University of Chicago Press, 1980. 242 p.
10. Longman Dictionary of Contemporary English (LDCE). Barcelona: Longman, 2000. 1668 p.
11. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English (OALDCE). 6-th ed. Oxford: Oxford University Press, 2004. 1600 p.
12. The American Heritage College Dictionary (AHCD). Boston; New York: Houghton Mifflin Company, 1993. 1630 p.
13. Sheehan D. V. The Anxiety Disease. New York: Bantam Books, 1990. 190 p.
14. Spielberger C. D. Manual for the State-Trait Anxiety Inventory (from Y). New York: Consulting Psychologist Press, 1983. 36 p.
15. Wierzbicka A. Emotions Across Language and Culture: Diversity and Universals. Cambridge: Cambridge University Press, 1999. 362 p.
16. Wierzbicka A. Semantics, Culture and Cognition: Universal Human Concepts in Culture-Specific Configurations. New York; Oxford: Oxford University Press, 1992. 487 p.

REFERENCES

1. Borysov, O. O. (2005). *Movni zasoby vyrazhennia emotsiinoho kontseptu STRAKH: linhvokohnityvnyi aspekt (na materiali suchasnoi anhlomovnoi khudozhnoi prozy) [Linguistic Means of Expressing the Emotional Concept of FEAR: Linguocognitive Aspect (Based on Contemporary English-Language Fiction)]*. Avtoref.

dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. filol. nauk: 10.02.04. Donetsk. 20 p.
2. Zhulinska, M. O. (2023). Verbalizatsiia kontseptu ANXIETY neolohizmamy suchasnoi anhliiskoi movy [Verbalization of the Concept of Anxiety through Modern English Neologisms]. *Naukovyi visnyk mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. Series: Philology. No 60. V. 1. P. 44–47. DOI https://doi.org/10.32841/2409-1154.2023.60.1.10
3. Oharkova, H. A. (2005). *Verbalizatsiia kontseptu kokhannia v suchasnii anhliiskii movi: kohnityvnyi ta dyskursyvnyi aspekty [Verbalization of the Concept of Love in Modern English]*. Dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.04 / Kyiv. nats. un-t im. T. Shevchenka. Kyiv. 221 p.
4. Kharkevych, H. I. (2012). *Stan tryvohy v konteksti khudozhnoi semantyky [Anxiety in the Context of Fiction Semantics]*. Monograph. Lutsk: Vezha-Druk. 136 p.
5. *Anxiety*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Anxiety (Last accessed: 05.07.2026).
6. Clarck, D. A., Beck, A. T. (2023). *Anxiety and Worry: The Cognitive Behavioral Solution*. New York: Guilford Press. 355 p.
7. *Collins Cobuild English Language Dictionary* (CCELD). (1991). London: Harper Collins Publishers. 1704 p.
8. Kövecses, Z. (2000). *Metaphor and Emotion: Language, Culture, and Body in Human Feeling*. Cambridge: Cambridge University Press. 215 p.
9. Lakoff, G., Johnson, M. (1980). *Metaphor We Live By*. Chicago: The University of Chicago Press, 1980. 242 p.
10. *Longman Dictionary of Contemporary English* (LDCE). (2000). Barcelona: Longman. 1668 p.
11. *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English* (OALDCE). (2004). 6-th ed. Oxford: Oxford University Press. 1600 p.
12. *The American Heritage College Dictionary* (AHCD). (1993). Boston; New York: Houghton Mifflin Company. 1630 p.
13. Sheehan, D. V. (1990). *The Anxiety Disease*. New York: Bantam Books. 190 p.
14. Spielberger, C. D. (1983). *Manual for the State-Trait Anxiety Inventory (from Y)*. New York: Consulting Psychologist Press. 36 p.
15. Wierzbicka, A. (1999). *Emotions Across Language and Culture: Diversity and Universals*. Cambridge: Cambridge University Press. 362 p.
16. Wierzbicka, A. (1992). *Semantics, Culture and Cognition: Universal Human Concepts in Culture-Specific Configurations*. New York; Oxford: Oxford University Press. 487 p.

Дата першого надходження статті до видання: 18.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 18.11.2026